

к 337

ID 2222863

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

И. Бр. 8347.

МИЛОШ ЦРЊАНСКИ

ЛИРИКА ИТАКЕ

С. Б. ЦВИЈАНОВИЋ
Београд.

ПОКЛОН

УНИВЕРСИТЕТСКОЈ БИБЛИОТЕЦИ

ОД

Г. С. Ђ. Цвијановића, кнеза

Штампарија „Св. Сава“ — Београд.

1919.

ВИДОВДАНСКЕ ПЕСМЕ

Год.: 1916—1917 у „Савременику“.

Год.: 1918—1919 у „Књижевном Југу“.

ПРОЛОГ

Ја видех Троју и видех све
море и обале где лотос зре,
и вратих се блед и сам.
На Итаки и ја би да убијам,
ал кад се несме
бар да запевам
мало нове песме.

У кући ми је пијанка и блуд.
А тужан је живот на свету свуд
изузив оптимисте.
Ја нисам певач продани права,
ни ласкало отмени крава.
Ја певам тужнима:
да туга од свега ослобођава.

Нисам патриотска трибина.
Нит марим за славу поетика,
нећу да прескочим Крлежу и Ђурчина,
нити да будем народна дика.
Судбина ми је стара
а стихови мало нови.

Али: или нам живот нечег нова носи
а душа нам значи један степен више
небу што високо звездано мирише,
ил' нек и нас и песме и Итаку и све
ђаво носи.

ХИМНА

Немамо ничег. Ни Бога ни господара.
Наш Бог је Крв.

Завејаше горе међаве снега,
несташе шуме брда и стене.
Ни мајке ни дома не имадосмо,
селисмо нашу крв.

Немамо ничег.
Ни Бога ни господара.
Наш Бог је крв

Расцветаше се гробља и планине,
расуше ветри зоре по урвинама;
ни мајке ни дома за нас нема
ни станка ни деце.
Оста нам једино крв.

Ој.
Она је наш страшан понос.

и к (11)

ЈАДРАНУ

Заборавио си бијесне и грозне гусаре.
И галије од Неретве црне и кржаве.
И песме и мачеве наше дуге и тмуре
и јадра и весеља урличућа кроз буре.

Заборавио си њине тешке мрачне главе.
Хај, погледај и сад шкоља, кад се зажаре
и тресну о нас грмљавине твоји таласа.

Чуј, како се ори песма наша тврда гласа,
не клекла никад несретна ал бијесно весела
са кржаве обале једнога народа цијела:

Да није најлепше Љубав,
већ за грумен сунца убијати и рано умирати.

ЗДРАВИЦА

Здраво свете бледи ко зимски дан
у страху.

Још је весео народ један,
у крви пепелу и праху.

Вијај облаке пролетне румене,
питај их за рај.
Не треба нам жена кад цвета ни кад вене.
Не бацамо децу у звездан бескрај.

За наша срца ништа није доста.
За наша срца ништа не оста.
Док један од нас на земљи дише:
да ни један врт не замирише.

Да живи гробље.
Једино лепо чисто и верно.
Да живи камен и рушевине,
проклето што цвета у висине.

Ми смо за смрт.

ГРОТЕСКА

Зидајте Храм
 бео ко манастир.
Нек шеће у њему Месец сам
 и плаче ноћ и мир.

А на храм дижите црну
сфингу народа мог.
Нек се све звезде што језде осврну
за осмех чудовишта тог.

Зидајте Храм,
 бео ко манастир.
Нек шеће у њему Месец сам
 и плаче ноћ и мир.

У Храму над Милошем и Марком
уоквирте златом на олтару жарком
печате плаве и румене,
жуте и црне и шарене,
љубичасте и зелене.
Печате плаве и румене,
жуте и црне и шарене,
љубичасте и зелене.

Печате устава и права,
закона и штатута,
привилегија хиљаду пута,

обећања и фермана,
похвала са сви страна,
народа мог:
да види Бог.

Зидајте Храм,
бео ко манастир.
Нек шеће у њему Месец сам
и плаче ноћ и мир.

НАША ЕЛЕГИЈА

Не боли нас.
Грачанице више нема,
шта би нам таковска гробља?
Марко се гади буђења и зоре,
гробови ћуте, не зборе.
У небо диже нас
презрив осмех робља.

Нећемо ни победу ни сјај.
Да нам понуде рај,
све звезде са неба скину.
Да нас загрле који нас море,
и њина земља сва изгоре,
и клекну пред нас у прашину.
Да нам сви руке љубе,
и кличу и круне међу,
и опет затрубе трубе
цвеће и част и срећу.

Ми више томе не верујемо,
нит ишта на свету поштујемо.
Ничега жељно не очекујемо,
ми ништа не оплакујемо.

Нами је добро.
Проклета победа и одушевљење.
Да живи мржња смрт презрење.

ОДА ВЕШАЛИМА

Што сте црне као крст?
И масне ко месарска врата?
Та сенка вам личи на мач чврст,
а скупље сте од злата.

Што се кријете у робијашки врт,
и цветате. иза зида?
Још нас има што волимо смрт,
и на вама висити од стида.

Што неби пошле на врхунце,
ко краљеви и вође?
Силније сте но јарко сунце,
нек вам се клања ко прође.

Та грлили смо горе од вас
и носили на олtare.
Па кад Исус не спасе нас,
ваше ће руке старе.

Та ви сте још сваком народу донели
понос и спас и радост.
Та к вама су ишли који су тели
част на свету и младост.

Па што би дошле тако тајно
и погнуле своју главу?
Оћемо да вас дочекамо сјајно
са песмом у вашу славу.

Лепше се на вама по небу шета,
по земљи има блата.
Чвршће грлите но невеста заклет
око млада врата.

Па кад је срце лудо тако
да више воли поштење
и све за чим је свет толико плако
но помије и корење.

Што би се криле у робијашки врт
и цветале иза зида?
Још нас има што волимо смрт
и на вама висити од стида.

Што сте црне као крст?
И масне ко месарска врата?
Та сенка вам личи на мач чврст
а скупље сте од злата.

СПОМЕН ПРИНЦИПУ

О Балши и Душану силном да умукне крик.
Властела, Војводе, Деспоте беху срам.
Хајдучкој крви нек се ори цик.
Убици дижете видовдански храм.

Слави и Оклопницима нек умукне пој.
Деспотица свети нек нестане драж,
Гладан и крвав је народ мој.
А сјајна прошлост је лаж.

А ко нас воли нек воли камен голи.
Нек пољуби мржњу и мртве.
Ископане очи, вино што се точи,
и славу Убиства и жртве.

О правди и победи светој нек умукне крик.
Оцеви и браћа и сестре беху срам.
Освети мајци нашој нек се ори цик.
Раји, рити дижете косовски храм.

А сунцу и манастирима угушите пој.
Кадифе и свиле нек нестане драж.
Јаук и гробље је народ мој.
Радосна прошлост је лаж.

Мој народ није стег царски што се вије,
Него мајка обешчашћена.
Зној и сиротиња и мржња што тиња
у стиду згаришта и стена.

ДИТИРАМБ

Столећа Те дигла разапетог.
О Роде благословен бол.
Славу сам пево мира светог,
које точи убица охол.

Тебе о Роде јер весео мреш,
а смрт је само част,
гусле недају да за живот зреш,
за служинску почаст.

Наша је судба урликом мрети
охоло страшно по горју.
Певати гласно разапети
по стењу кршу и борју:

Да је живот за слуге част,
и над весео гњили свет
витлати себе смрти у почаст,
као стег крвав и свет.

Стег дичан буна и убица.
О роде ти си изабраник њин.
Клекнеш ли животу понизна лица
нисам више твој син.

ВОЈНИЧКА ПЕСМА

Нисам ја за сребро ни за злато плако,
нити за Душанов сјај.
Не би ја руком за царске дворе мако,
за онај блудница рај.

А шта је мени до ти мраморни двора
тучног поноћног сата,
што очима слепим одбијати мора,
сестри срамној од брата.

А шта је мени до велможа у свили,
са соколом на руци.
Отац ми је себар што на точку цвили,
а кћер ми глођу вуци.

Баш ништа ме за цркве душа не боли,
за силнога цара дом.
За грчке иконе полегуша голи
у робовском храму мом.

Дао је њиној души опроштај
гуслара сељачки пој.
У њивама ми је сарањен лелек тај,
у проклети вечан зној.

Нисам за сребро ни за злато плако,
нити за Душанов сјај.
Не би ја руком за царске дворе мако,
за онај блудница рај.

ВЕЧНИ СЛУГА

Оплакали сте рат
и мислили сад је крај.
О мученици
вешала расту више
него син, жена и брат,
и верна су у бескрај.

Окитиће мрамором сале,
и спустити завесе жуте,
да лешине зидове не провале
и да ћуте.

Обесиће одоре шарене,
и ноге и руке војника,
а рушевине и обешчашћене жене
гледаће само са слика.

Ах све је то лепрш шарени тица,
победе горка сласт.
Отаџбина је пијана улица
а очинство прљава страст.

Смех се заори да све доврши,
срам се крије иза гробног плота.
А посао слуге даље да врши,
за свачију блудницу и скота,
Бог оставља у ритама част.

ЈУГОСЛАВИЈИ

Ниједна чаша што се пије,
ниједна тробојка што се вије,
наша није.

Здраво, да си ми Загорче црни,
лукави злослутни тврдоглави,
ја те волим.

Здраво, ви тамо где је месечина мека,
сваког ђу брата што засео чека,
да преболим.

Здраво, сви редом густе обрва,
мутна ока, тужни песама
страшна браћа.

Иста је наша псовка прва,
нож и девојка наред села,
и стид домаћа.

Здраво, наше обесне жене!
Истом су сузом болом и страшћу
кошуље и свадбе нам извезене.

А светковина што вино пије,
славе и цркве што нас се тичу?
Суза са ока још канула није,
још телали место мртвих вичу.

Здраво, на дому мрки погледи
мржња и свађа.
Здраво, у сраму покору беди
браћа смо, браћа.

ЗАМОРЕНОЈ ОМЛАДИНИ

Дали знаш још наше ноћи будне
кад су у јоргована румене сенке,
кад је таван као жудне
небу уперене очи?

Дали си осетила да свуд то боли
не само код нас: бити млад.
И носити у души неку мутну сету
што све а да помоћи може воли?

И дали си се већ једном утешила
да је то младост:
то болна мутна судба?

ПОЗДРАВ

Теби што си ме срела на мору
и збрисала ми са чела жиг
мајке блуднице и роба оца,
скинула ми са врата змије
жудне жалосне женске руке
слава Слободо.

Теби што си ме срела овенчаног трњем
сумња, закона, суза и вера,
и здрла ми са чела венац.
Теби што си ми наруменила уста
плодом добра и зла, да га неznam,
слава Слободо.

Теби што си ми у тело
засадилa ветровито биље шума,
ишчупала стид и страх.
Теби што си ми очи помрачила
тугом звери, а кожу осветлила
веселошћу облака,
слава Слободо.

Не признајем да сам рођен
и не рађам, нисам ничији,
не чујем речи, не видим боје.
Ван закона среће и бола
као јадро на ветру ја кличем
теби Слободо.

HOBE CEHKE

ГАРДИСТА И ТРИ ПИТАЊА

114.
Воло би стајати у једној црној гарди,
а перјаница бела да ми лепрша високо.
Да имам брчиће смеђе и врло мале,
па кад би зором све завесе попадале,
поклонили се равно златни елебарди...
кад прође да на мени стане краљичино око.
Да ме запита меко ко кад би лептир шушко:
„што си увек тужан?“, смешећи се почаст би шино,
и тио реко: „јер сам мушко“.

После да је годинама туда нема.
Једно вече да изненада опет туда лови,
и звездана мајска ноћ да ми је на груди
рујну од жуди баци, сву бледу од жуди.
Да засузи, загрли рукама обема,
гола као поток са бедрима као лабудови.
Да ме запита меко, ко кад би лептир шушко:
„Што си увек тужан“ — ја би мачем почаст шино,
и тио реко: „о само тако јер сам мушко“.

Једне лепе јесење зоре рујне
да ме на изданку нађе под кикотом труба.
Нежна ко бела ружа чиста као роса
да дотрчи задихана, врела, боса,
сузна због зоре јесење благе нечујне.
Ја би се диго и кад би ко лепрш голуба
викнула и заплакала ко кад би лептир шушко:
„Реци збогом зори, цвећу“, ја би почаст шино,
и тио реко: „тужно је бити мушко“.

СЕРЕНАТА

Чуј, плаче месец млад и жут.
Слушај ме драга последњи пут.

Умрећу, па кад се зажелиш мене,
не вичи име моје у смирај дана.
Слушај ветар са лишћа свелог жутог.

Певаће Ти: да сам ја љубио јесен,
а не твоје страсти, ни чланке твоје голе,
но стисак грања руменог увенутог.

А кад Те ноћу срце заболи:
загрли и љуби грану што вене.
Ах нико нема части ни страсти
ни пламена доста да мене воли:

Но само јабланови вити
и борови пусти поносити.
Но само јабланови вити
и борови пусти поносити.

ТРАДИЦИЈЕ

Зажелићеш да будеш мајка,
и очима сузним пуним бајка
и гласом пуним успаванка
смешићеш се без престанка,
и клечаћеш предамном:

Али са мога лица
падаће на Тебе мржњом тамном
радост зулума, згаришта и шума,
и горди безбрижни осмех убица.

Под гором високом у вечери јасне,
шаптаћеш ми речи плахе страсне,
и нудити недра најежена бела.
Али ће из моја оба ока невесела
јурнути да грле погледи жудни
планински један стрм,
или бор, или јелу, или шуму расцветану,
или који мрачан грм.

И кад Ти на лицу плане плам,
блудан и стидан од дара
скривеног под срцем сред недара:
ја отац бићу тужан, што не убих,
ја отац бићу тужан, јер љубљах,
што нисам више крвав и сам.

ПОРТРЕ

Душа Ти је раскидана чиста болна,
бледа као лица руски нихилискиња.
Поглед ти је горак и свет, ко у мадона,
у капелама где кандило једва тиња.

Озбиљна си и тужна и поштена.
Кад тио свираш Бетовена
чело ти је пуно тешки бора,
као да си мушко, што се свуд потуцо,
са Христом, Мефистом и Дон Хуаном,
у животу веселом и тужно насмејаном.
Као просјак са барикада пуцо,
и ко Цезар долазио са мора.

Ал чим се заљубиш...
чланци твоји и груди малене
и колена тврда ко круне од сребра,
и бледе усне што брзо зарумене,
и сјајна лака ребра
чине те маркизом...

у страсти очију плави,
а жилица јако љубичасти,
и груди ко цветови што вену,
цветови бели први...

Маркизом, што бледа од уживања
безбожна иронична кад се зора јави
одлази испод грана.
И оставља драгану за успомену
две три капи љубичасте крви.

ПУТНИК

Идем слободно,
Нико ми није родно
да љубим тужну моћ.
Раширим руке, али не у зоре
него у море и ноћ.

Осмехом улазим, стиго ма куд,
у тужне и болне јаве.
Кад волим мени и греси свуд
небеса плету,
око радосно погнуте главе.

Остављам болним осмехом сан,
да прође и оде и мре.
Љубав је пут бескрајан
на ком је дозвољено све.

Не жалим ни Тебе ни себе ја,
и смешим се на даљине.
Умор ми само у очима сја,
и све што иштем од Тебе
то је: часак два
тишине, тишине.

УСПАВАНКА

Кад шума свене
остаће над њом звезде румене.
Понећеш свуд, пошла ма куд,
само срце своје горко.

Ветар студени душе, не стиди се мене,
нема душе,
ни закона ни части,
над болом има власти
још само тело голо.

Све што сам воло
умрло је вичући име моје,
а ја му немогах помоћи.

Збаци одело своје.
У целој звезданој ноћи
једина радост над болом
у телу твојом је голом.
Све нам допушта туга.

СЛАВА

Болније су од греха,
тише него љубичице.
Знају више од смеха
анђеоска болна.
Тајна је њина
дубља од невина зачећа мадона.

Тела су дотле невина
док оће моја два ока невесела.

А кад се облаци роје...
лишће пада са грања свела,
и сви боли у јесени ћуте...
куд облак не нађе више
путеве засуте
лете очи моје.

САМОЋА

Све док си страсна и блудна,
ма луда и гадна и чудна,
са телом старим и седим,
ил пуповима завејаним
белим:

ја Те грлим осмехом бледим
и браним.

Ја Те жалим.

Руке ми дрхте, ко суве гране,
са који неко јабуке побра.

Ја их пружам
клецајући улицама малим,
Теби, прошла у свили или крпи,
за сан си добра.

Само кад ме прошлости сећаш,
и нешто ново и боље обећаш,
рајске ми тајне непознате кажеш:
да оћеш ко сестра брату
да ми помажеш.....

На мом се лицу све угаси,
и ђаво се јави у једној гримаси,
што се смеје и гади.

МРАМОР У ВРТУ

Рад ћутке седаш
до ногу моји и гледаш,
јесење путеве суморне,
а уста Ти побледе мало крива
од бола,
ја осетим да си жива.

Мртва си ми гола.
Кожа ме твоја пуна танки жила
сети, како сред развалина
попрскани мушком крвљу
већ хиљаде година
змије пузе на жене мраморне.

Дојке са пупом као кап вина
на белој ружи пуној месечина,
сете ме смрти.

Тада залуд ширим гране
на тебе голу.
Све ми се чини због Тебе је јесен,
и чим заспим
у лудој ће страсти и болу
из твоји цветова млечни
једна кап у јесен да кане.
Надамном ће у лишћу свелом
уди твоји засијати,
мртви мраморни вечни.

ВАТРОМЕТ

Дошло је доба
да нам душа све лекове зна,
и никог никог не треба,
поносна бескрајна.

У телу нам је побуна.
У телу нам је гађење,
понижење неверство зло.

Дошло је доба
да нам душа све воли и трпи.
На најгорој крпи сања,
благодари, благосиља.

Тела нам се узнесу,
као камење у небеса.
Да прште грме и горе
у мржњи, разочарана, у бесу.

ПРИЧА

Сећам се само да је била
невина и танка,
и да јој је коса била
топла, као црна свила
у недрима голим.

И да је у нама пре уранка
замирисо багрем бео.

Случајно се сетих невесео,
јер волим:
да склопим очи и ћутим.

Кад багрем догодине замирише,
ко зна где ћу бити.
У тишини слутим
да јој се имена не могу сетити
никад више.

БЕЛЕ РУЖЕ

О немој доћи кад те зовем.
Ноћ ми последња остаде
дивна, лековита и бескрајна.

О немој доћи,
остави ми страсне јаде,
сласт још једина ми је тајна.

О гле руже што се сагле ~~беле~~
од невиности,
испод оне плаве јоргованске магле ~~.~~

Дрхте од радости,
а кад их додирнем тако брзо
потамне, као да се прозор смрзо
и раскидо цветове невеселе
ледене тајне.

ПРВА ЈЕЗА

Деси се: да се зачудим,
кад ме изненада растуже:
кишица плаха,
ил једна смеђа дечија глава
у коју се загледам дуже.

Деси се да се пробудим,
од ноћна близа неба плава,
и ставим руку на срце
што куца јако.

И да се тад у мислима занесем,
и осетим полако полако:
да је младост прошла,
па се стресем.

РАСТАНАК

Растали смо се
и сишли из града.
Као две сузе кад упоредо кану
са набораног лица.

На води су чекале лађе,
твоја оде прва.

Моја је обилазила острва.
Седио сам погурен и црн,
пуст
као месечева сенка.

НОВЕ СЕНКЕ

Моје су руке нове сенке,
побледеле су мирне,
ко уморна свирала после теревенке
кад их месечина дирне.

Оне све сенче драго и њежно,
и љубе све што се губи,
у небо мутно бескрајно снежно,
у снег што сарањива кад љуби.

Сенка је њина као паучина танка,
што дрхти немоћно меко.
Ја сам на свету свему успаванка,
а мир је мој далеко.

Моје су ране болне и нове,
а мисли сузне неопрезне.
Блажени који по мору плове,
и остају да чезне.

Мисли се моје ничег не клоне.
Без суморне наде и спаса
пусте радосно у видик тоне
у зрак што их таласа.

У бол и грех и крвопролића.
Са тугом новом и безданом
у сласт витлају жељом необузданом,
ко свело лишће сва бића.

ПАРТЕНОН

Не волим веселост пролетни башта,
нити ичија душа продре кроз свилу
мог црног мушког плашта.

Нашао сам суморну сласт тела,
као ветар звезде
у грању по гробљу,
слађу него душа.

Па не гледам милосним погледом
ни по царевима ни по робљу.
На моме лицу бледом
мирише тама бела:
осмех мог разочараног тела.

У њему је очај у њему,
што презриво одриче љубав
свему, свему.

ГОСПОЂИ Х.

Не помаже ни муж, ни дете, ни гласовир.
За Вас је у греху мир.

•Бити несретан мало више или мање
све је једно.

Крити у срцу за све гнушање
о како је бедно.

Ви нисте криви знамо
за оно што ће бити,
несрећа је баш част.

Дужност је лаж из прикрајка
за нас што болно гледамо.

Не чини ништа ако сте мајка
и од тог је лепша сласт.

О само је тужан човек чист,
слободан нежан и драг,
ко звоно у пољу, и благ
ко цвркут тица,
и увео лист.

Дижите очи мрачне,
ко бунтовне буктиње зрачне
пободене у дубоке
црне колутове.

Ви сте моја буна.
Знам да Вас драган зове,

за ништа Вас не питам.
Ако Вас живот боли,
Ако Вас неко воли,
ја Вам честитам.

ЊЕГОШ

Насмешио се последњи пут.
У прозору се сјаше ко запети лук
ко месец у води млад и жут
Риалто.

Мирисаше болан своје беле руже,
и гледаше како галебови круже
тужни и бели, ко мисли на Ловћен
и смрт.

Док ноћ пљушташе читаше Омира
црн и тежак ко Ахилов
што само крај мора нађе мира
гроб.

Богови на плећима са облацима тамним,
болови и мора са валима помамним
пређоше по његовом бледом лицу без трага.
Али кад читаше о невести што се буди
и отвара очи пуне таме у зори
бол неизмеран паде му на груди.

Јер свему на свету беше утехе.
Свим мислима за све јунаке и грехе.
Ал држећи главу рукама обема
сузно умирући мишљаше болно:
да за те очи утехе нема.
Тада заплака у води звоно
Светог Марка.

РЕЉЕФ СА ЛИКОМ ДАНТА

Аници Савићевој.

Кентаврима бесним маље у носу
затрепташе жудно, копита им росу
у мрачне шуме кад јурнуше даље
лудим трком са ваши плећа на кобиле
просу, по трави блудно.

Тврђава златна горела је и урлала.
На жару ломача јадра су буктала,
ропска вам мирисна тела
блудним су вриском нудећи се гола
пала, вијући се око мача.

Мостови танки златили се и сјали,
ко месеци на реци са неба пали.
А кад сте прошле у свили,
народ је клечо, и прашином се
витлали стегови и свеци.

Монаси страсни голи се секли,
крај буктиња страшни, и клекли
у ћилим ваши тела што крв и миро проли
на оштар шљунак, којим су боли
и пекли ране колена прашни.

Мудраци су нагнути. Вам у плећи
цртали чудне бројке, откривали свећи
у одећама црним тајне, које слуги
само камен драг, и ваш цвет
црвенећи као алем пакла са дојке.

Тад се роди један који Вам тело
жалио истом жалошћу невесело
као дух, он га диже у зрак медан,
провидан, јутарњи, што без трага
цело небо рађа језом чистом.

ЉУБАВ

Већ први пут кад си збацила одело
смешан ми беше твој поглед охол.
Већ први пут ми љубав беше само бол.

Већ први пут место да слушах
у зори како се топиш као снег,
ја јурнух у шуме где упада брег,
и гране што покрјах јецаху
као моја душа.

У њих сам крио образе моје
топле од твоји груди.
Нежније но руке твоје
биљке сам позно по стиску.

Страсније него на твоје груди
пао сам на њи,
у блудном безумном вриску.

ОЧИ

О колико пути кад пред тобом
осетим: да желим
да оставим за собом
моје тужне мисли,
у очима ти бистрим невеселим...

О колико пути
кад нам над постељом сат ућути,
и на твом побледелом лицу
од миља -
приметим досаду луталицу...

О колико пути тад устајем сам,
погурен и црн па се загледам,
кроз мутан прозор у пропланке далеке.

И осетим да ми није доста љубав невесела.
Разочаран од твог уморног тела,
радознало милујем блудне и меке
велике очи биља.

ВЕТРИ

Не грли цветне пољане мој глас.
Никада ме ниси чула још да јечим,
никад ме ниси видела да клечим,
никад у мојим очима пљуснуо није
бегунац талас.

Далеко је оно далеко
што моје здравље пије.
Често зазвони у ноћи, мирисно и меко.
Често је као сунчана морска стена,
на којој сја једини камен који цвета: мир.

Смрт моја зависи од певања тица,
а немам ја дома ни имена.
Далеко негде стоје вите јеле снежна лица,
рад њи ми је мајко драго да си поштена.

Моје вруће усне не жуде више
жива девојачка пребела тела.
Ноћу кад лутам у сенци града,
крај распећа баштина и гробља,
не жудим за сином,
не планем за робља,

Ветри ће за мене кличући да језде.
У вртлогу камења и неба пашће криком
у завејане младе јеле, и посуће им крила,
дахом нашим, што ће се следити у звезде,
негде... где нисам био... и где ниси била.

Под небом у леду руменом где зора спи
дисаће јеле, што дисасмо ми,
и стишаће звезде осмехом и снагом,
што је ветрова талас
однео са нас, однео са нас.

ЕТЕРИЗАМ

Другу Иви Андрићу

Моја је бајка:
да се у сну док се спава
добра чине, и да ништа
није јава.
Нисмо знали а имали смо
чедо у даљини.

Реко сам ти цвет један лак
испуниће твоје мисли.
Све осмехе који су од бола свисли.
сачуваће зрак
негде у даљини.

О ничег нек Те није жао.
Зато сам Ти ту мисао дао
тужној голој и белој,
невеселој.
Гледај у јесен мирно,
како се губи дан
и љуби.
Благо као једно звоно
да зазвони у даљини
мишљу том сам Те додирно.

СТИХОВИ УЛИЦА

КАРИКАТУРА

О да си само једном
пао по женском телу медном
умирао би радо.

Шарени просјаци под твојом ногом
рикали би узалуд за Богом.
Осмех би Ти разочаран и благ
падао са крста, као голуб
бео и драг.

А да небо загрми
и распе камење са путева стрми
у девети час.

Очи твоје неби дизо криком.
Заогрнут модрим олујним видиком
умирао би мирно после сласти.
Мутним би оком гледао по небу,
како тама и ужас расти.
А из жила плави набрекли од хода
капала би крв и вода,
на клечећи женски стас.

БОЛЕСНИ ПЕСНИК

Нисам човек, крв ми је млака
само роса
далеки румени облака.

Развратан колут под очима мојим
печат је шума,
са болом својим.

Дрвеће пуно пупова и звезда
место мене живи.
Све што сам ја реко
шапутаће вам меко
даље ноћи.

Оне вас воде у моје
осмехе и грехе
замном далеко.

НОВА СЕРЕНАТА

Драга тенориста више нема.
На месецу не дрема
Дон Хуан више.
На глави ми није перјаница црна,
ни рука пуна бисерни зрна,
а ноћ не мирише.

На мртвима сам провео младост,
твој младеж на дојци није радост,
која је некад била.

Па и на теби није више свила,
са људима радиш цео дан,
за љубав не чекаш да цвета јоргован,
не гледаш са торња замном.

Ал' никад нисам због тебе плако,
нити сам нашо у љубави пако,
ко отров у цвету тамном.

Глава ти је бледа и чиста,
нико не зна како тужно беше,
кад си ми дошла, бледа а страсна
вита као дете и пречиста.

У мраку само кад ми идеш,
а очи Ти се болно смеше,
чини ми се иде ми красна
проста сирота мати божја.

МОЈА РАВАНИЦА

Блудно гледам твоју богородицу свету,
што мирише ко гробови у цвету,
па ме је стид да живим.

Надамном мирише у облацима сивим
шума твоја фрушка,
од тамјана кадионица сребрни.

И док звезде гаси ветар липа
ја се смрти дивим.
Она ми се чини једина чиста
и поносна судбина мушка.

А икона се блиста.
И ко румене очи,
вино што бела рука точи,
задиру ми у груди дојке беле,
са ранама сред врха нага
Богородице твоје.

Једине драге пред којом клечим,
јер на њој не могу ни моје
блудне горке очи невеселе
да оставе трага.

МИЗЕРА

Као око мртваца једног
сјаје око нашег врта бедног
фењери.

Дал ноћ на тебе свиле проспе?

Јеси ли се дигла мед госпе?

Где си сад ти?

Волиш ли још ноћу улице,
кад блуднице и фењери стоје
покисли?

А раге мокре парове вуку,
у колима ко у мртвачком сандуку
што шкрипи.

Да ниси сад негде насмејана,
богата и расејана
где смех ври?

О немој да си топла цветна,
о не буди, не буди сретна
бар Ти ми Ти.

О не воли, не воли ништа,
ни књиге ни позоришта
ко учени.

Кажеш ли некад изненада
у добром друштву још и сада
на чијој страни си?

О дал се сећаш како смо ишли,
све улице ноћу обишли
по киши?
Сећаш ли се ноћне су нам тике
и лопови и блуднице
били невини?

Стид нас беше домова цветни,
зарекли смо се остат несретни
бар ја и Ти.
У срцу чујем грижу миша,
а пада ладна ситна киша.
Где си сад Ти?

ШАЛА

Још сам ја весео
Јма да се нећеш удати за мене.
Та младићи су само сене,
не купе новац, већ успомене.

Бићеш госпа гојна,
удата често мало,
а серената недостојна.

Али ће на дну честите душе
и грађански жила,
као гудало из далека,
као моја невидљива рука,
свирати сваки лептир бео,
и сваки јастук врео.

Пријатељ мој Месец невесео,
у страсне ноћи мајске,
голицаве бестидне рајске
песмице, јер си ма часак само
драга једног попца била
у трави.

И кад тада останете на само
имаће твој мужић
грдни мука.

ДОСАДА

О како ти је име гадно,
ал дивна судба драго моје јадно.
Плачи само од туге и миља
и остани увек драга неродиља.

Нек пљушти киша беса и срама,
нико неће остат за нама.
Нек се они врте као шарен врт,
ко ће нам забранит да волимо смрт.

Улице су нам деца и друзи,
неће наш стид у чеду да пузи,
Није за живот твој поглед охол,
него за сласт и сан и бол.

Недај да наше душе падну
и наставе љубав нашу јадну,
наш горак несретан загрљај,
нек буде свему у теби и мени
гроб и крај.

ПОД КРКОМ

Лежим под јарболом белим.
И пловим по зрцалу сребрном
бескрајном.

Предамном на отоку тамном и црном
са једним манастиром невеселим
као тајном.

И мислим: и да га има тамо горе,
ако ме види под јадром саног
у ком се зраци плоде.

Море и ја остајем тужан
ипак сваке зоре.
И оставља ме загледаног
у бездане воде.

НА УЛИЦИ

Кад светиљке сину,
и улице пођу у висину
у тами стојим ја.
На свему што дође
мој осмех засија.

Нестану боли окови и лаж,
од мог погледа зависи сва драж
свега што прође.
Жене пролазе и облик губе,
смеше се, па ми приђу да ме љубе,
а ја им нову сенку дам.

И док тио замагли ноћ
улице пуне сени,
ја имам неба безграничну моћ,
сви боли света скупе се у мени.

Ко цветићи бели са месеца
рађају се по улици деца.
Од одсмеха мог умире дан,
и сваког кога погледам
стиже моја судба срећа и сан.

Кад манем руком неотице
нове звезде сину.
Тад сјајан тужан цео град
личи на моје лице.

Сви иду у небо а да ме виду
по улици звезда и сребра.
Ја стојим распет сам на зиду
а Месец ми благо пробада ребра.

ТРАГ

Желим:
да после снова
не остане траг мој на твојм телу.

Да понесеш од мене само
тугу и свилу белу
и мирис благ...

путева засути лишћем свелим
са јабланова.

СМИРАЈ

Сетим се како су у љубави
драги први дани.

Кад су руке топле,
кад се очи гледе
прелетајући оне кутове бледе
око усана...

што дрхте проткани
мутном тишином,
у којој је осмех и туга помешана
несигурно и тамно.

Клатно звона тешко и пламно
у груди удари ме.

Тад се дижем,
и у мутна окна прозора
пуна ситних гласова вечери
шапућем, несигурно и тамно
и моје име.

ПЕСМИЦА

Реци, кад би мој осмех блед,
растопио се као цвет
пола сан а пола лед.

Кад би још једном
могао да волим....

дал би ми тад било добро свуд,
и живот био мање луд?

Или би и тад као сад
морао да се смешим и разболим,
и да умрем?

кад би још једном
осетио да волим, волим?

МОЈА ПЕСМА

Душа је моја богат сељак
пијан весељак
у завичају.

Милује голу жену што спава
тврдо, ко плећа гојних крава
у жити, куд ноћи пуне црни врана
падају.

Свет је прошла саморана,
у крвавом плашту сержана,
ко убица.

Стајаше тужна завејана,
на стражи у капијама
брката благо насмејана.

Крај цркве туђе и непознате,
запаљене,
у дуге јасне топле ноћи,
кад брекећу жабе барске,
грлила је разне жене.
А дању је чувала дворе царске
и кораком бројала сате.

На јави је душа моја богат сељак
весељак.

Само у сну ко Месец бледа
и тако ко он невесела
по свету блуди.

Гондола једна ћутке је скрије
у бездане воде Венеције,
сану уморну разочарану
на карневалу.

И кад ту њен гитар зазвони
од песме што плаче и воли,
сву воду звона и маске тамо
ноћ толико заболи:
да ућуте и питају тио
„Какав је то славен био
на Риви деи Шавони“.

СРП НА НЕБУ

Ти незаборављена моја
на родном пољу изненадна женка,
остај ми сенка, сенка.

Ко редови зарђали коса
кукуруз је на сунцу зрео.
Тешка си била, врела и боса
као сноп жита кад се разгрне.
Очи ти беху мале ал црне
као рупице на фрули.
Кад ми на теби сваки зглавак врео
од сласти поче да трне
раширила си се, и уздрхтала,
ко земља испод грана трули.

У црном дугом свиленом плашту
по свету блудим.
И свуд куд стигнем шапатом будим
болан осмех, сузе и машту.

Свирам смрт,
ал ми гудало расипа неотичне звуке.
А зидове мртве и облаке што плове
благо ми милују руке.
Једнако ћарлија као далек врт
трагом мојим сенка моја,
пуна жита и неба ведра,
врела као једра недра твоја.

И док ми се ноћу преплићу на руци
голе жене, и звуци

кржави накита страшни,
тешке свиле и листови прашни.
Чим пред зору сване,
небо ми је росно ко равне пољане,
а Месец се над њима сја
као срп.

Ја, Ти и сви савремени парови.
Цео нам је дан дуг и досадан
до вечери, кад се кришом састајемо.
Пољубац један брз и загледан
доста нам је да се свету насмејемо.
Да одемо у ноћ, као да смо криви,
лако као тица која кратко живи.

Наш вити корак не везива брак,
ни невини занос загрљаја први.
Него осмех лак што цвета у мрак
на усницама, са две три капи крви.
Руке нам не дрхте од стара прстења,
него од жуди страха и сажаљења.

Ах није тај страх само наш уздах
кад видимо шуму, како лако цвета.
Него је то плах испрекидан дах,
којим би некуд даље са овога света.
У слободу куд над нама гране језде.
У прах мирисан куд лепе распу звезде.

Узеше нам част, али светли сласт
небесна као понос на нашем лицу.

Наша је страст гурнула у пропаст:
лажи, законе, новац и породицу.
Од понижења нам је клонула глава,
ал нам се у телу пролеће спасава.

Наш тужан осмех благосиља грех,
жиг они, који љубе на свету целом.
Цео нам је дан дуг и досадан,
и пролази у ћутању невеселом.
Тек увече слободан ко у трави цвет
ја те чекам на једној клупи разапет.

НАРОДНИ ВЕЗ

Крв ми везе вез по души,
страшћу ме животиња гуши,
и тка ми у живот тло:
Завичај мој, равницу што зре
где пијан распасан сељак мре,
у крви што је сво добро не зло.

Зато ми небо сво
мирно у осмеху изумре.
Тих ми је плач а грохотан смех,
кад се у зору пробудим први
ништа ми није забран, ни грех.
Цео је свет за мене вез
пун шара моје крви.

Шара без смисла броја и реда,
танки као изоран црв.
Бескрајан као небо надамном
не марим шта ће самном,
пун смеха, смрти, стоке и греха,
на мени судбином тамном
вез везе моја крв.

ЉУБАВНИЦИ

Нико нас неће поделити више,
на добре и грешне.
Тајни смо као гране снежне,
а све што је старо у љубави
плаче све тише.

Још мало само па ћемо суморни
са осмехом тужним
у страстима ружним
стати, болни бледи уморни.

У биљу или нечем другом моћном,
над пропланком једне шуме младе
наћи ћемо опет своје наде,
у мирисном небу ноћном.
Наде свију што се болно смеше.

И кад опет као вечан цвет
над телима уморним
небеса заплаве.
И загрљај опет буде свет,
као злато око свете главе,
са тамјана мирисом суморним.

Нећемо знати који грех то беше
мед гресима, што ко облаци плове,
што нам та тела и душе даде
дивне и нове.

МОЛИТВА

Оче наш
сенко света седа погурена
на дрвеној раги.
Са лонцем разбијеним на глави,
и очима пуним ветрењача плави.

Оче наш
син је твој беднији од биља,
страснији него цвет,
несталнији него ветар зоре,
суморнији него море,
и сам, сасвим сам.

Оче наш
син твој је бољи него анђели
али ником помоћи не може.
Љуби крпе као златну круну,
а у осмеху крије толику забуну
колико је нема у пролећу и мајци.

Оче наш
али син твој нема више моћи,
да се у шталама на путу у ноћи
ичем од смрти нада.

ЕПИЛОГ

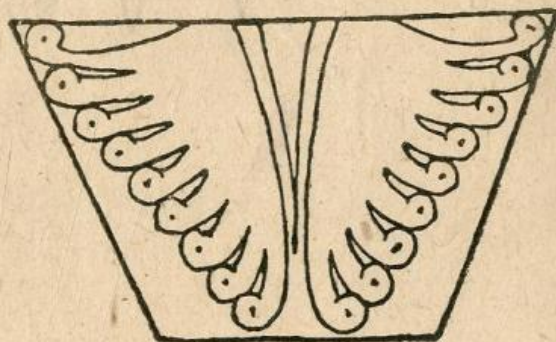
Дали да певам професорима
што су критици вични,
што ишту, ишту оптимизам,
под папучом ревматични.

Или нашим госпођама,
што воле божићне приче,
што се плаше рода над нама,
и не трпе да просјак виче.

Или ћу великим патриотама,
што говоре само о сељаку,
што не сме мирисат на балегу,
него на месечину млаку.

Или ћу тамо где грде
самоубице и тврде:
да је то париски утицај?

Не, том је крај.
На Итаки ће да се удари
у сасвим друге жице.
Свеједно да ли ја
или ко други.

САДРЖАЈ

ВИДОВДАНСКЕ ПЕСМЕ

Пролог	Стр.	5
Химна		6
Јадрану		7
Здравица		8
Гротеска		9
Наша елегија		11
Ода вешалима		12
Спомен Принципу		14
Дитирамб		15
Војничка песма		16
Вечни слуга		17
Југославији		18
Замореној Омладини		20
Поздрав		21

НОВЕ СЕНКЕ

Гардиста и три питања	25
Серената	26
Традиције	27
Портре	28
Путник	29
Успаванка	30
Слава	31
Самоћа	32
Мрамор у врту	33
Ватромет	34
Прича	35
Беле руже	36

Прва језа	Стр. 37
Растанак	38
Нове сенке	39
Партенон	40
Госпођи Х.	41
Његош	43
Рељеф са ликом Данта	44
Љубав	46
Очи	47
Ветри	48
Етеризам	50

СТИХОВИ УЛИЦА

Карикатура	53
Болесни песник	54
Нова серената	55
Моја Раваница	56
Мизера	57
Шала	59
Досада	60
Под Крком	61
На улици	62
Траг	64
Смирај	65
Песмица	66
Моја песма	67
Срп на небу	69
Народни вез	72
Љубавници	73
Молитва	74
Епilog	75

31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75